

28 marca 2020 roku Światowa Organizacja Zdrowia zakomunikowała, iż wraz z pandemią COVID-19 świat musi mierzyć się z jeszcze niebezpieczniejszą infodemią. Zjawisko infodemii wywarło wyraźny wpływ na działalność mediów masowego zasięgu, a co za tym idzie również na aktywność oraz pracę dziennikarzy w obrębie komunikacji społecznej. Niektórzy badacze uważają nawet, iż z tego powodu w przypadku dziennikarstwa pandemia COVID-19 może stanowić moment historyczny, przełomowy, jak wojny światowe czy skonstruowanie kamery (Jenkins, et al., 2021). Problematyka podejmowana w dysertacji została sformułowana tak, aby zbadać omawiane procesy z perspektywy samych dziennikarzy. Cele badawcze projektu zorientowane zostały na eksplorację specyfiki pracy dziennikarzy w warunkach infodemii oraz wyzwań, jakie się z tymi warunkami wiążą, opis procesu przemian, jakie zachodzą w obszarze dziennikarstwa, w tym funkcji dziennikarzy jako uczestników komunikacji medialnej w czasie kryzysu dezinformacji, a także wyjaśnienie oddziaływania przemian komunikacji medialnej w trakcie pandemii na pracę dziennikarzy.

W przedstawieniu obecnego dorobku naukowego i stanu badań dotyczących problematyki podejmowanej w dysertacji wykorzystane zostały badania dotyczące zjawiska dezinformacji, sytuacji i przemian komunikacji medialnej oraz samego dziennikarstwa, zarówno sprzed, jak i po wybuchu pandemii, a także analizy dotyczące specyfiki infodemii czy dziennikarstwa pandemicznego. Autorzy wskazują na nasilenie się problemu produkcji i dystrybucji nieprawdziwych bądź zmanipulowanych treści w obiegu medialnym, szczególnie w kanałach online. Badacze dostrzegają wpływ rosnącej liczby fake newsów, szumu informacyjnego czy drastycznego przyspieszenia przekazu informacji na pracę dziennikarzy. Dotyczy to: podejścia do kwestii weryfikacji treści, która staje się coraz ważniejsza, nowych warunków panujących na rynku mediów i codziennych wyborów pomiędzy zachowaniem zawodowego etosu a osobistymi zyskami czy profesjonalizmem a wymogami pracodawców i presją czasu.

Opracowanie ram teoretycznych oparte zostało o teorie funkcjonalistyczne, teorie Pierre'a Bourdieu na temat pól, mediów i produkcji kulturowej, dzięki którym możliwym było uwypuklenie społecznego aspektu oraz specyfiki funkcjonowania środków masowego przekazu i ich pracowników, czy wiedzę z zakresu socjologii pracy. Istotną częścią teoretyczną skupioną jest wokół koncepcji traktujących o systemie komunikacji medialnej, funkcji mediów masowych, ich ewolucji jak i

oczywiście roli samych dziennikarzy w różnych ujęciach. Przytoczone zostały też teorie społeczeństwa sieci, a także kodowania i dekodowania w specyficznych warunkach komunikacji sieciowej oraz teorie neogatekeepingu, nazywanego Network Gatekeepingiem.

Badania w ramach dysertacji zostały przeprowadzone z zastosowaniem metod mieszanych. Plan obejmował triangulację metod, w tym wypadku metody badań ilościowych, przeprowadzonych na reprezentatywnej grupie dziennikarzy, za pomocą kwestionariuszy online w liczbie 302 oraz badań jakościowych w postaci wywiadów pogłębionych w liczbie 13. Kwestionariusz ankiety składał się z działów tematycznych, które dotyczyły pracy dziennikarzy w czasie pandemii koronawirusa, zjawiska dezinformacji, jego wpływu na ich obowiązki, praktyki związanej z identyfikacją oraz weryfikacją fake newsów i postrzeganie przez dziennikarzy swojej roli w komunikacji medialnej. Badania jakościowe obejmowały takie tematy jak zmiany w specyfice pracy dziennikarzy wywołane infodemią, znaczenie kwestii weryfikacji treści, praktyki jej dotyczące, jak i współczesna rola oraz funkcja dziennikarzy w społeczeństwie

Badania przeprowadzone w ramach pracy pozwoliły odpowiedzieć na pytania dotyczące tego, czy i w jaki sposób zmienia się współcześnie sposób pozyskiwania, weryfikowania, przetwarzania i dystrybuowania informacji przez dziennikarzy jak również tego, jak dziennikarze postrzegają swoją rolę społeczną oraz swoją profesję i jej misję w obliczu zachodzących obecnie zmian. Badani podkreślali wyraźnie znaczący wzrost zagrożenia spowodowanego dezinformacją w ostatnich latach, a w konsekwencji konieczność uważnego weryfikowania treści. Wymaga to coraz większych nakładów czasu i pracy, co przekłada się między innymi na jakość dostarczanych odbiorcom materiałów. Dziennikarze przyznają, iż rzadko kiedy są szkoleni w zakresie weryfikacji, jednocześnie jednak wymaga się od nich, by coraz szybciej dostarczali sprawdzonych, opartych na wiarygodnych źródłach treści. Sytuacja ta niekiedy rodzi konflikty pomiędzy dziennikarzami a przełożonymi, potęguje stres wywołany pracą i manifestuje się między innymi w postaci frustracji czy negatywnych ocen swojej profesji oraz jej roli w społeczeństwie.